

Protokół

122. posiedzenia I. sesji IX. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 2. kwietnia 1913.

Początek o godzinie 11 minut 25 przed połud.

Przewodniczący: Marszałek krajowy J. E. Adam hr. Gołuchowski.

Sekretarze: Mieczysław Urbański. Stanisław Henryk hr. Badeni, Jan Wasung, Zacharyasz Skwarko.

Obecnych posłów 114.

Ze strony Rządu: c. k. Namiestnik JE. Dr. Michał Bobrzyński i Wiceprezydent c. k. Namiestnictwa Stanisław Grodzicki.

Marszałek konstatuje dostateczną ilość posłów i otwiera posiedzenie.

Marszałek oznajmia, iż protokół 120 posiedzenia uważa za przyjęty, gdyż nie wniesiono przeciw niemu żadnych zarzutów, protokół 121 posiedzenia złożony jest w biurze sejmowym do przejrzania.

Sekretarz p. Urbański odczytuje spis petycyj, wniesionych po dzień 2. kwietnia 1913, które przydzielono następującym komisjom, a mianowicie:

Komisji budżetowej Ls. 10672 do 10691, 10693, 10696, 10697, 10699, 10701, 10704—10708, 10710—10716, 10723 do 10727, 10729, 10750—10779, 10781 do 10785, 10787—10812, 10814—10830, 10832, 10833, 10843, 10857, 10858, 10862—10864, 10869, 10870, 10872, 10874, 10876, 10877, 10879—10886, 10888—10897, 10899 do

10927, 10958—10960, 10963, 10964, 10966, 10967, 10969, 10970, 10972—10983, 10987 do 10989, 10991, 10992, 10994—10997, 11000, 11006, 11008—11015, 11019 do 11021, 11024—11026, 11034—11036, 11038, 11041—11043, 11048—11054, 11057, 11060 do 11062, 11065, 11066, 11069, 11072 do 11075, 11079, 11084, 11262, 11264—11268, 11271.

Komisji szkolnej Ls. 10700, 10728, 10834—10842, 10844—10852, 10860, 10861, 10873, 10875, 10878, 10898, 10928—10950, 10957, 10965, 10968, 10971, 10985, 10990, 10998, 11001, 11002, 11005, 11007, 11018, 11022, 11027, 11030, 11033, 11037, 11039, 11040, 11055, 11058, 11059, 11063, 11064, 11067, 11068, 11076, 11077, 11081—11083, 11085, 11263, 11269.

Komisji gminnej Ls. 10695, 10698, 10813.

Komisji petycyjnej Ls. 10955, 11032.

Komisji administracyjnej Ls. 10999, 11270.

Komisji prawniczej Ls. 10961, 11016, 11017.

Komisji gosp. kraj. Ls. 10709, 10780, 10856, 10962, 11031.

Komisji drogowej Ls. 10694, 10831, 10853—10855, 10859, 10871, 10951—10953, 10956, 10984, 10986, 10993, 11028, 11029, 11044.

Komisji przemysłowej Ls. 10786.

Komisji bankowej Ls. 10887.

Komisji solnej Ls. 10722.

Komisji reformy wyborczej Ls. 10692, 10702, 10703, 10865—10868, 10954, 11003, 11004, 11023, 11045—11047, 11070, 11071.

Sekretarz p. Urbański odczytuje pismo c. k. Sądu powiatowego w Stanisławowie z dnia 14. marca 1913 L. cz Ns. VII. $\frac{46}{5}$ /12 w sprawie zezwolenia na karno-sądowe ściganie p. Winniczuka z tytułu przekroczenia z § 411 u. k. i wnosi o przekazanie tego pisma komisji prawniczej.

Izba bez rozprawy uchwała ten formalny wniosek p. Urbańskiego.

Przed przystąpieniem do porządku dziennego Marszałek udziela głosu p. K. Lewickiemu.

Przemawia p. K. Lewicki, apelując do JE. Marszałka o zwołanie posiedzenia przewodniczących wszystkich klubów sejmowych dla porozumienia się w sprawie reformy wyborczej.

Marszałek oznajmia, że stosując się do życzenia p. K. Lewickiego zwoła w najbliższym czasie posiedzenie przewodniczących wszystkich klubów sejmowych.

Następnie Izba przystępuje do porządku dziennego, którego pierwszym punktem jest:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Mielcu, ażeby z przyzwolonej ustawą krajową z 16. października 1899. Dz. ust. kraj. Nr. 132. pożyczki 200.000 K na zasilenie powiatowej Kasy oszczędności w Mielcu pozostałą część w kwocie 140.000 K użyto na bezzwrotną subwencję dla gminy miasta Mielca na budowę gmachu dla gimnazjum w Mielcu.

Sprawozdawca p. Onyszkiewicz wnosi o przekazanie tego przedłożenia komisji administracyjnej.

Izba uchwała wniosek p. sprawozdawcy bez rozprawy.

Następuje:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Nowym Targu na zaciągnięcie pożyczki 150.000 K celem pokrycia kosztów ukończenia budowy szpitala powszechnego w Nowym Targu i pokrycia niedoborów, spowodowanych budową drogi Harkłowa-Tylmanowa.

Sprawozdawca p. Onyszkiewicz wnosi o przekazanie tego przedłożenia komisji administracyjnej.

Izba uchwała wniosek p. sprawozdawcy bez rozprawy.

Następuje:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z czynności krajowego biura poboru opłaty szynkarzkiej i opłaty konsumcyjnej od piwa.

Sprawozdawca p. Jahl wnosi o przekazanie tego przedłożenia komisji budżetowej.

Izba uchwała wniosek p. sprawozdawcy bez rozprawy.

Następuje:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z projektem ustawy zmieniającej § 50. o tworzeniu włości rentowych.

Sprawozdawca p. Pilat wnosi o przekazanie tego przedłożenia komisji gospodarstwa krajowego.

Izba uchwała wniosek p. sprawozdawcy bez rozprawy.

Następuje:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w sprawie udziału

kraju w kosztach budowy kolei lokalnej z Wieliczki na Myślenice do Mszany dolnej.

Sprawozdawca p. Dąbski wnosi o przekazanie tego przedłożenia komisji kolejowej.

Izba uchwała wniosek p. sprawozdawcy bez rozprawy.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Zolla i tow. w sprawie prawnej ochrony własności i służebności niewpisanych do ksiąg gruntowych.

Przemawia p. Zoll, uzasadniając swój wniosek a pod względem formalnym wnosi na odesłanie tego wniosku do komisji prawniczej.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Zolla i tow. w sprawie wydania nowej ustawy krajowej o urzędach gminnych rozjemczych.

Przemawia p. Zoll uzasadniając swój wniosek a pod względem formalnym wnosi na odesłanie tego wniosku do komisji prawniczej.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Lewickiego i tow. w sprawie zmiany statutu krajowej Komisji dla spraw rolniczych.

Przemawia p. K. Lewicki, uzasadniając swój wniosek a pod względem formalnym wnosi na odesłanie tego wniosku do komisji gospodarstwa krajowego.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Götza i tow. o zmianie postanowień ustawy z dnia 20. grudnia 1905. Dz. u. kr. Nr. 11. w sprawie wymiaru opłat szynkarskich.

Przemawia p. Götz, uzasadniając swój wniosek a pod względem formalnym wnosi na odesłanie tego wniosku do komisji administracyjnej do załatwienia w porozumieniu z komisją budżetową.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Kochanowskiego i tow. w sprawie zmiany ustawy krajowej z 18. września 1901 r. Dz. u. kr. Nr. 103. o regulacji rzek.

Przemawia p. Kochanowski uzasadniając swój wniosek a pod względem formalnym wnosi na odesłanie tego wniosku do komisji wodnej.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Cielucha i tow. w sprawie udzielenia wydatnej zapomogi dla powiatu grybowskiemu na budowę dróg, jak również na poprawę istniejących, które długotrwałą niepogodą wylewami rzek i potoków górskich zostały zniszczone.

Przemawia p. Cieluch wnosząc pod względem formalnym na odesłanie tego wniosku do komisji drogowej.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Szweda i tow. o rozszerzenie prawa u-

wolnienia popisowych od czynnej służby wojskowej.

Przemawia w zastępstwie nieobecnego wnioskodawcy p. Szweda p. Witos uzasadniając wniosek, pod względem zaś formalnym wnosząc na odesłanie go do komisji prawnej.

(Podczas przemówienia p. Witos obejmuje przewodnictwo obrad wice-marszałek J.E. ks. biskup Czechowicz.)

Izba bez rozprawy uchwała wniosek p. Witos o odesłanie wniosku p. Szweda do komisji prawnej.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Rożankowskiego i tow. w sprawie zmiany statutu organizacyjnego gal. krajowej Rady kolejowej.

Przemawia p. Rożankowski uzasadniając swój wniosek a pod względem formalnym wnosi na odesłanie tego wniosku do komisji kolejowej.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Sodomory i tow. w sprawie zmiany niektórych postanowień ustawy krajowej z 15. czerwca 1904. Nr. 94. Dz. u. kr. o zalesieniach ochronnych.

Przemawia p. Sodomora, wnosząc pod względem formalnym na odesłanie tego wniosku do komisji gospodarstwa krajowego.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Tymoteusza Starucha i tow. w sprawie uzupełnienia postanowień obowiązujących o zakresie działania ustanowionego przy c. k. Namiestnictwie we Lwowie, a zatwierdzonego reskryptem c. k. Ministerstwa rolnictwa z 11. maja

1881. L. 5.340. Komitetu doradczego dla spraw chowu koni.

Przemawia p. T. Staruch, wnosząc pod względem formalnym na odesłanie tego wniosku do komisji gospodarstwa krajowego.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Winniczuka i tow. w sprawie zmiany ustawy o licencyonowaniu buhajów i utrzymywaniu buhajów gminnych z dnia 20. lipca 1892. Nr. 51, zmienionej ustawą z dnia 16. lutego 1902. Nr. 26. Dz. u. kr.

Przemawia p. Winniczuk, uzasadniając swój wniosek a pod względem formalnym wnosi na odesłanie tego wniosku do komisji gospodarstwa krajowego.

(Po przemówieniu p. Winniczuka obejmuje przewodnictwo obrad Marszałek krajowy J. E. Adam hr. Gołuchowski i poddaje pod głosowanie powyższy wniosek formalny.)

Izba bez rozprawy uchwała wniosek formalny p. Winniczuka o odesłanie wniosku do komisji gospodarstwa krajowego.

Marszałek oznajmia, że zgłoszony został wniosek nagły p. Moysi i towarzyszy w sprawie udzielenia zapomogi pogorzelncom gminy Stecowa powiatu śniatyńskiego i wzywa sekretarza p. Urbańskiego do odczytania tego wniosku.

Sekretarz p. Urbański odczytuje powyższy wniosek nagły, który opiewa.

W n i o s e k n a g ł y.

Dnia 18. marca b. r. wybuchł w gminie Stecowa w powiecie śniatyńskim pożar, który dotknął 22 gospodarstw rzeczonoj gminy. Szkoda przez pożar wyrządzona wynosi przeszło 60.000 K.

Podpisani stawiają wniosek nagły:

Wysoki Sejm raczy udzielić poszkodowanym pomocy zostającej w stosunku do poniesionej przez nich szkody.

Wnioskodawca:
Stefan Moysa.

Krzysztofowicz, Badeni, St. Skrzyński, Konopka, Kędzior, German, Tyszkiewicz, Dzieduszycki, Cipser, Schnell, Schätzel, Maryewski, Götz, Lewakowski.

W y k a z

mieszkańców poszkodowanych przez pożar w dniu 18. marca br. w gminie Stecowej.

Lp.	Imię i nazwisko.	Szkoda	Wysokość asekuracyi	Uwaga
		koron	koron	
1	Nykołaj Turzański	1.000	1.380	
2	Teodor Hryciak And. . . .	1.000	—	
3	Marya Hryciak z Kur. . . .	3.000	1.030	
4	Wasył Zaharuk Łaza	10.000	600	
5	Łasz Tomaszewski	2.000	600	
6	Mafta Weryha z Zaha	1.000	—	
7	Anna Zaharuk z Stefa	200	—	
8	Danyło Hryciak Łarza	4.000	1.000	
9	Wasył Tkaczuk Jurka	15.000	—	
10	Mafta Zacharuk Iw.	2.000	930	
11	Paraska Jacurak	2.000	400	
12	Mafta Wojciechowska	1.000	—	
13	Nykołaj Basałyga Łasz	1.000	340	
14	Marya Basałyga	1.000	200	
15	Iwan Zaharuk Wasyla	200	200	
16	Hryćko Zaharuk Kostia	1.000	600	
17	Dmytro Zaharuk	1.600	600	
18	Iwan Gawryluk	4.000	2.000	
19	Josyp Dzurowec	600	400	
20	Safta Czeszyk	400	—	
21	Majer Alter Fernbach	6.000	1.200	
22	Wincenty Vejsada	400	440	

Marszałek udziela głosu p. Moysie dla uzasadnienia nagłości powyżej zgłoszonego wniosku.

Przemawia p. Moysa, uzasadniając nagłość tego wniosku, którą Izba bez rozprawy uchwała.

Następnie przemawia p. Moysa, wnosząc pod względem formalnym na przekazanie tego wniosku komisji budżetowej.

Izba bez rozprawy uchwała przekazanie tego wniosku nagłego komisji budżetowej.

Marszałek oznajmia, że zgłoszony został wniosek nagły p. Merunowicza i towarzyszy w sprawie udzielenia zapomogi pogorzelncom gmin Jaryczów stary i Skniłów powiatu lwowskiego i wzywa sekretarza p. Urbańskiego do odczytania tego wniosku.

Sekretarz p. Urbański odczytuje powyższy wniosek nagły, który opiewa:

Wniosek nagły.

Wysoki Sejm raczy uchwalić udzielenie wydatnej pomocy ubogim pogorzelncom włościańskim w Jaryczowie starym i Skniłowie w powiecie lwowskim.

Lwów, 2. kwietnia 1913.

Wnioskodawca:

Teofil Merunowicz.

Neuman, Sare, Kleski, Rutowski, Krzysztofowicz, German, Landau, Maryewski, Leo, Hauswald, Jabłoński, Haempel, Miśniński, Bandrowski, Bednarski, Abrahamowicz, Maiss.

Marszałek udziela głosu p. Merunowiczowi dla uzasadnienia nagłości powyżej zgłoszonego wniosku.

Przewawia p. Merunowicz, uzasadniając nagłość tego wniosku, a pod względem formalnym wnosi o przekazanie tego wniosku do komisji budżetowej.

Izba bez rozprawy uchwała nagłość tego wniosku, a oddzielnie uchwała przekazanie tego wniosku nagłego komisji budżetowej.

Marszałek wzywa sekretarzy do odczytania złożonych wniosków i interpelacyj.

Sekretarze p. p. Urbański, a następnie Skwarko odczytują zgłoszone wnioski i interpelacje, które opiewają:

W n i o s e k

pośla Górskiego i towarzyszy w sprawie opieki nad głuchoniemymi.

Wysoki Sejmie!

Z uwagi, że w Galicyi jest 11.290 głuchoniemych, z których tylko 156 może znaleźć umieszczenie w zakładzie dla głuchoniemych we Lwowie,

z uwagi, że nieszczęśliwe te istoty mogłyby z łatwością korzystać z dobrodziejstw cywilizacji, gdyby otoczone były należyłą opieką i mogły się kształcić w myśl zasad praktyką wypróbowanych a uwieńczonych korzystnymi wynikami,

z uwagi, że jest obowiązkiem społeczeństwa przyjść w pomoc tym najbardziej, którzy sami siebie pomódz nie potrafią, —

wnoszą podpisani:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, żeby się zastanowił, w jaki sposób możnaby zapewnić naukową pomoc i opiekę głuchoniemym w Galicyi, nad sprawą tą czuwał i przedłożył Sejmowi sprawozdanie.

We Lwowie, dnia 2. kwietnia 1913.

Wnioskodawca:

Górski.

Federowicz, Abrahamowicz, Bednarski, Moysa, Götz, Zoll, Tyszkiewicz, Z. Tarnowski, A. Lubomirski, St. Skrzyński,

Garapich, Jedynak, Michałowski, Kopka, St. Mycielski, Bojko, Maiss, Schnell, Gniewosz.

W n i o s e k

posła Schätzla i tow. o wezwanie c. k. Rządu, aby uchylił reskrypt Ministerstwa spraw wewnętrznych dnia 16. stycznia 1913 l. 44.669 ex 1912, którym nałożono na kasy oszczędności obowiązek, aby w latach 1913 i 1914 stosunek lokacji ruchomych do nieruchomości przez zakupno papierów wartościowych w ten sposób został uregulowany, aby lokacje ruchome wynosiły 30%, nieruchome 70%, przyczem z tych 30% lokacji ruchomych ma być połowa ulokowana w papierach państwowych.

Wysoki Sejmie!

Zważywszy, że reskrypt Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 16-go stycznia 1913 l. 44.669 ex 1912 nakładając na kasy oszczędności obowiązek przeprowadzenia w latach 1913 i 1914 lokacji funduszków wkładcowych w stosunku 30% ruchomych do nieruchomości, a z ruchomych ulokowania połowy w papierach państwowych, wywołać musi poważne przesilenie ekonomiczne i społeczne w kraju, bo wymaga nagłego wypowiedzenia i zrealizowania 15%—20% ogółu pożyczek hipotecznych kas oszczędności wynoszących przeszło 50 milionów koron, co by pociągnęło za sobą ruinę tysięcy gospodarstw rolnych;

zważywszy dalej, że nałożony na kasy oszczędności obowiązek zakupna w ciągu dwu lat najmniej 15% państwowych papierów zmusi kasy oszczędności do sprzedaży trzydzieści kilka milionów papierów krajowych, w których fundusze kas są ulokowane, co musi spowodować gwałtowną ich deprecyację zwłaszcza w obecnym czasie przesilenia finansowego;

zważywszy dalej, że spowodowane przez nagłą realizację krajowych pa-

pierów straty musiałyby się fatalnie odbić na normalnym rozwoju kas oszczędności, które są właściwymi regulatorami kredytu pieniężnego w kraju;

zważywszy dalej, że reskrypt rzezony pod pozorem salwowania interesu kas, pociąga je przez sztuczne lokowanie znacznej ilości rent państwowych do współdziałania w poprawie nadwężonego kredytu państwowego, co musi podkopać siłę finansową tak słabych w stosunku do państwa instytucji i stanowi nieprawny zamach na ciała autonomiczne, które te kasy założyły i odpowiedzialność za ich zobowiązania przyjęły;

zważywszy zatem, że wspomniany reskrypt nader ujemnie oddziaływać musi na wszechstronne stosunki gospodarstwa społecznego w kraju naszym — wzywa się c. k. Rząd, aby reskrypt na wstępie wspomniany uchylił.

Lwów, dnia 2. kwietnia 1913.

Wnioskodawca:
Schätzl.

Merunowicz, Rutowski, Federowicz, Maryewski, German, St. Skrzyński, Michałowski, Bednarski, Sare, Jabłoński, Lewakowski, Moysa, Bandrowski, Cipser, Landau.

I n t e r p e l a c y a

posła Stefana Skrzyńskiego i towarzyszy w sprawie zapewnienia lekarskiej opieki dla dzieci chorych w Krakowie i zachodniej części kraju.

Towarzystwo Opieki szpitalnej dla dzieci w Krakowie wypowiedziało Wysockiemu Wydziałowi krajowemu z dniem 31. grudnia 1913 umowy zawarte co do przyjmowania do szpitala św. Ludwika, pielęgnowania i leczenia chorych dzieci przesyłanych przez Zarząd krajowego szpitala św. Łazarza w Krakowie — nie może bowiem bez znacznego majątkowego uszczerbku obowiązkowi wspomnianym podołać. Wypowiedzenie to reskryptem z dnia 13. czerwca 1911

L. 66057 przyjął Wysoki Wydział krajowy do wiadomości.

Wobec tego stanu rzeczy zachodzi uzasadniona obawa, że z dniem 1. stycznia 1914 ludność uboga zachodniej części kraju, a przede wszystkim miasta Krakowa, Podgórze i najbliższych powiatów zostanie pozbawioną jedynej szpitala dla dzieci w zachodniej Galicyi.

Wiadomą jest rzeczą, że obecnie w prywatnym szpitalu św. Ludwika dla dzieci, zbudowanym i urządzonym przed laty zaledwie dla 40 do 80 chorych dzieci, od lat kilku trwa przepełnienie, gdyż musi się w nim pomieszczać 120 do 150 chorych. Przedewszystkiem stale i to ze szkodą dla chorych są przepełnione oddziały dla chorób zakaźnych (dyfterya i szkarlatyna), — a bardzo często z powodu zupełnego braku miejsca tej kategorii chorych pomieścić i przyjmować nie można, wskutek czego rodzice przybywający z dalszych okolic z dziećmi obłożnie choremi, wracać muszą do domu. Zamierzone jeszcze w r. 1908 przez Wysoki Wydział krajowy rozdzielanie i umieszczenie chorych dzieci na poszczególnych oddziałach krajowego szpitala św. Łazarza jest niemożliwe i pod względem sanitarnym niedopuszczalne, zwłaszcza, że w szpitalu św. Łazarza wszystkie oddziały są zawsze przepełnione i stale zajęte przez dorosłych chorych.

Podpisani zwracają się przeto z zapytaniem do Jego Ekscelencji Pana Marszałka:

Jakie Wydział krajowy poczynił lub poczynić zamierza zarządzenia, mające zapewnić skuteczną i odpowiednią lekarską opiekę chorym dzieciom a przede wszystkim nawiedzonym szkarlatyną i dyfteryą — po wygaśnięciu umów zawartych z Towarzystwem Opieki szpitalnej dla dzieci w Krakowie

Interpelant:

Stefan Skrzyński.

St. Tarnowski, Konopka, Leo, St. My-

cielski, Götz, Wodzicki, Zoll, Abrahamowicz, Badeni, Halban, Górski, Sare, Tyszkiewicz, Moysa, Schätzel, Maryewski, Bednarski.

I n t e r p e l a c y a

posła Dra Kostia Lewickiego i tow. do Jego Ekscelencji Pana Namiestnika w sprawie zalewu i zabagnienia pastwiska gminnego we Fradze powiatu Rohatyńskiego.

Wasza Ekscelencyo!

Gmina Fraga (powiatu Rohatyńskiego) ma pastwisko o obszarze około 60 morgów. Od 10 lat to pastwisko w przeważnej części rok rocznie stoi pod wodą, wskutek czego gmina Fraga narażona jest na wielką szkodę.

Powodem tego zalewu i zabagnienia pastwiska gminnego we Fradze jest ta okoliczność, że staw dworski w Bieńkowcach, który należy do Leontyny hr. Starzyńskiej, od dawna jest zanieczyszczony namulami i zaroślami i przez to rzeka Świeża nie może tym stawem przepływać a podniesione zwierciadło wody rozlewa się na sąsiednie pola i zalewa pastwisko gminne we Fradze.

Na doniesienie gminy Fraga c. k. starostwo w Rohatynie zarządziło dochodzenia komisyjne w roku 1907 i 1908 i wydało orzeczenie z d. 13. listopada 1909 l. 44708, lecz z powodu rekursów Leontyny hr. Starzyńskiej do tego czasu nic nie zrobiono, ażeby przywrócić normalny spadek wody i ochronić gminę od szkody, jaką ona ponosi wskutek zalewu pastwiska.

Z tych powodów zapytują podpisani: Czy Wasza Ekscelencya raczy wydać wskazane zarządzenia w celu stanowczego załatwienia tej sprawy w możliwie najkrótszym czasie?

Lwów, 2. kwietnia 1913.

Interpelant:

Dr. Kost' Lewicki.

Makuch, Dumka, Sandulak, Kiweluk,

Petruszewicz, Kochanowski, Rożankowski, Niżankowski, Krysowaty, Winniczuk, T. Staruch, A. Staruch, Kurowiec, Sodomora, Skwarko.

I n t e r p e l a c y a

posta Dra Kostia Lewickiego i towarzyszy do Jego Excellencyi Pana Namiestnika Dra Bobrzyńskiego w sprawie zamierzonego założenia szkoły z językiem wykładowym polskim w gminie Lackie szlacheckie, powiatu Tłumacz.

Wasza Excellencyo!

We wsi Lackie szlacheckie pow. Tłumackiego, miejscowości z ludnością ruską i posiadającą swoją szkołę z językiem wykładowym ruskim, zamierza c. k. Rada szkolna okręgowa w Tłumaczu mimo sprzeciwienia się Rady gminnej miejscowej utworzyć nową szkołę z językiem wykładowym polskim i w tym celu poleciła już nawet przygotować plany, ażeby na gruncie należącym do szkoły z ruskim językiem wykładowym wybudować obok niej budynek dla szkoły polskiej.

Wobec tego, że w Lackiem szlacheckiem jest zaledwie kilkanaście dzieci polskich, dla których zakładanie i budowanie nowej szkoły okazuje się marnowaniem publicznych pieniędzy, bo przyczyni się to tylko do wywołania waśni na tle nacyonalnem, a z drugiej strony pociągnie za sobą wielkie i niepotrzebne wydatki i wobec tego że budowanie nowej polskiej szkoły na gruncie i obok ruskiej szkoły, byłoby naruszeniem praw ruskiej szkoły, przez co dzieci ruskiej szkoły byłyby pozbawione gruntu pod wzorowe ogródki dziecięce i placu potrzebnego dla zabawy i rozrywek w czasie przerw między godzinami, a wkońcu wobec tego, że istnienie obok siebie w sąsiedztwie dwóch szkół przyczyniłoby się do wzajemnego przeszkadzania w udzielaniu i pobieraniu nauki, dlatego Rada gmin-

na w Lackiem szlacheckiem na swoim posiedzeniu dnia 15. czerwca 1912 r. uchwaliła stanowczy protest przeciw zamierzonemu przez c. k. Radę szkolną okręgową w Tłumaczu założeniu nowej szkoły z językiem wykładowym polskim z Lackiem szlacheckiem jakoteż przeciw budowaniu tejże szkoły na gruncie należącym do szkoły ruskiej, oświadczając, że żadnych wydatków na rzecz szkoły polskiej nie będzie ponosić.

Wobec tego zapytują podpisani :

Czy Wasza Excellencya raczy wstrzymać bezprawne postępowanie c. k. Rady szkolnej okręgowej w Tłumaczu ?

Lwów, 2. kwietnia 1913.

Interpelant :

Dr. Kost' Lewicki.

Makuch, Dumka, Sandulak, Kiweluk, Petruszewicz, Kochanowski, Rożankowski, Niżankowski, Krysowaty, Winniczuk, A. Staruch, T. Staruch, Kurowiec, Sodomora, Skwarko.

I n t e r p e l a c y a

posta dra Kostia Lewickiego i towarz. do Jego Excellencyi Pana Namiestnika Dra Bobrzyńskiego w sprawie systemizowania gr. kat. katechetury przy szkole miejskiej w Bursztynie.

Wasza Excellencyo!

W miesiącu lutym 1910 wniósł gr. kat. urząd parafialny w Bursztynie podanie do c. k. Rady szkolnej krajowej o systemizowanie gr. kat. katechetury przy szkole miejskiej w Bursztynie, ale dotychczas ta sprawa nie została załatwioną, chociaż tu zachodzą warunki wymagane ustawą, gdyż liczba dzieci gr. kat. wyznania wynosi 276 a tygodniowo przypada 24 godzin nauki gr. kat. religii.

Z tego powodu zapytują podpisani :

Czy Wasza Exzelleneya raczy zarządzić, ażeby ta sprawa została w jak najkrótszym czasie załatwiona.

Lwów, dnia 2. kwietnia 1913.

Interpelant:

Dr. Kost' Lewicki.

Makuch, Dumka, Sandulak, Kiweluk, Petruszewicz, Kochanowski, Rożankowski, Niżankowski, Krysowaty, Winniczuk, A. Staruch T. Staruch, Kurowiec, Sodomora, Skwarko.

I n t e r p e l a c y a

pośla dr. Makucha i tow. do c. k. Rządu w sprawie postępowania c. k. Starostwa w Tłumaczu przy przeprowadzaniu wyborów do Rady gminnej w Ostrynie.

Przy przeprowadzaniu wyborów do Rady gminnej w Ostrynie, pow. tłumackiego popełnił naczelnik gminy różne nadużycia, o których doniesiono c. k. Starostwu w Tłumaczu pisemnie.

C. k. Starostwo w Tłumaczu dotychczas tego pisma nie załatwiło i nic nie zrobiło, ażeby naprawić nadużycie.

Pismo to brzmi:

W sprawie przeprowadzenia wyborów do Rady gminnej w Ostrynie wnoszą podpisani następujące przedstawienie:

1. W spisie uprawnionych do wyboru pomieścił naczelnik gminy Jan Kamiński wielu zmarłych i emigrantów, a natomiast opuścił wielu uprawnionych.

2. Wielu uprawnionych do wyborów jest wpisanych po kilka razy w różnych pozycjach z różnymi kwotami podatkowymi zamiast, ażeby każdy uprawniony był tylko raz wpisany z całą kwotą podatkową.

3. Do uprawnionych wpisano Eleonorę ks. Lubomirską właścicielkę dóbr Ostrynia, N. Chmielowskiego dzierżaw-

cę dóbr Leona Żytnego leśniczego, chociaż oni nie opłacają w gminie podatków, ale na terytorium obszaru dworskiego i jako tacy nie są uprawnieni do wyboru Rady gminnej.

4. Spis uprawnionych do wyboru wyłożył naczelnik gmin. Jan Kamiński d. 11. stycznia 1913 na czas od 11. do 19. stycznia 1913, zamiast wyłożyć spis uprawnionych na 4 tygodnie.

5. Naczelnik gminny wyznaczył 8-dniowy termin reklamacyjny do wniesienia reklamacji od dnia 11. do 19. stycznia 1913. Mimo to nie pozwolił Fedorowi Terleckiemu, Michałowi Andrusyszynowi przeglądać listy dnia 19. stycznia i nie przyjął ani jednej reklamacji, które uprawnieni starali się jemu wręczyć.

Wobec tego podpisani proszą:

Świetne c. k. Starostwo raczy nakazać naczelnikowi gmin. w Ostrynie, Janowi Kamińskiemu, ażeby on:

1. Poprawił spis uprawnionych i listy wyborcze w tym kierunku, ażeby wykreślił wszystkich zmarłych, i tych, którzy stale wyemigrowali, dalej wykreślił Eleonorę ks. Lubomirską, N. Chmielowskiego i Leona Żytnego jako wcale do wyboru nieuprawnionych, ażeby pościągał wszystkich, którzy po kilka razy wpisani, na jedną pozycję, ażeby zamiast zmarłych wpisał ich następców i wpisał wszystkich, których z rozmysłem i świadomie opuścił w spisie uprawnionych i w listach wyborczych.

2. Ażeby po takim poprawieniu spisu uprawnionych i listy wyborczej wyłożył na nowo spis uprawnionych i listy wyborcze do przeglądu publicznego na 4 tygodnie.

3. Ażeby naznaczył nowy 8-dniowy termin reklamacyjny i przyjął wszystkie reklamacje w tym terminie wniesione.

Wobec tego podpisani zapytują:

Czy c. k. Rząd poleci c. k. Starostwu w Tłumaczu, ażeby ono usunęło powyżej przedstawione nadużycie popelnione przy przeprowadzeniu wyborów do Rady gminnej, w Ostrynie przez naczelnika gminy Jana Kamińskiego w Ostrynie?

Interpelant:

Iwan Makuch.

Dr. Kost' Lewicki, Petruszewicz, Kiweluk, Winniczuk, Niżankowski, Skwarko, Rożankowski, Kochanowski, Dumka, Sandulak, Sodomora, Krysowaty, Kurowicz, A. Staruch, T. Staruch.

I n t e r p e l a c y a

posła Dra Makucha i towarzyszy do c. k. Rządu w sprawie bezprawnego załatwienia rekursów przez c. k. Starostwo w Tłumaczu przeciw wyborom do Rady gminnej w Hryniowcach.

Przy przeprowadzeniu wyborów do Rady gminnej w Hryniowcach wniósł Stefan Mandziuk w Hryniowcach reklamację do komisji reklamacyjnej w Hryniowcach o przeniesienie Marcina Staworowskiego s. Jędrzeja, Jana Iwaniszyna s. Andrzeja i Iwana Wasyluka s. Mikołaja z I. koła listy wyborczej do III., popierając swoją reklamację tem, że wspomniani wyborcy nie opłacają w gminie Hryniowce takiego podatku, na podstawie którego mogliby być wpisani w I. kole wyborczem.

Komisja reklamacyjna uchwaliła dnia 28. lutego 1913 przychylić się do reklamacji Stefana Mandziuka i zarządziła przeniesienie wspomnianych 3-ch wyborców do III. koła wyborczego, wykreślając ich równocześnie z I. koła wyborczego.

Dnia 1. marca 1913 doręczył naczelnik gminy wspomnianym 3 wyborcom orzeczenie komisji reklamacyjnej.

Dnia 7. marca 1913 wnieśli trzej wspomniani wyborcy rekursy przeciw orzeczeniu komisji reklamacyjnej na

ręce naczelnika gminy do c. k. Starostwa w Tłumaczu.

Z powodu spóźnienia terminu odrzuciła komisja reklamacyjna wszystkie trzy rekursy jako spóźnione.

Tymczasem dnia 31. marca 1913 doręczyło c. k. Starostwo zwierzchności gminnej w Hryniowcach orzeczenie z dnia 31. marca 1913 L. 10.487, 10.488 i 10.489, któremi uwzględniono rekursy powyższych trzech wyborców od orzeczenia komisji reklamacyjnej w Hryniowcach dnia 5. marca 1913 l. 72 i polecono zwierzchności gminnej w Hryniowcach pozostawić wspomnianych trzech wyborców w I. kole wyborczem.

Powyższe orzeczenie c. k. Starostwa w Tłumaczu jest bezprawnem, ponieważ komisja reklamacyjna postanowiła uwzględnić reklamację Stefana Mandziuka z dnia 28. lutego 1913 a nie 5. marca 1913 i intymowała swoje orzeczenie wspomnianym 3 wyborcom dnia 1. marca 1913 a w końcu że rekursy przeciw orzeczeniom komisji reklamacyjnej oprócz odrzuconych a doręczonych dnia 7. marca 1913 naczelnikowi gminy nie były doręczone do rąk naczelnika gminy.

Z tych powodów powyższe trzy orzeczenia c. k. Starostwa w Tłumaczu są bezprawne i są nadużyciem władzy.

Wobec tego zapytują podpisani:

Czy c. k. Rząd zechce zbadać przedstawioną tu sprawę i pociągnąć p. Jakóba Kulczyckiego c. k. sekretarza Namiestnictwa w Tłumaczu jako referenta sprawy do odpowiedzialności?

Co zamyśla c. k. Rząd zrobić, ażeby powyższe nadużycie usunąć?

Interpelant:

Dr. Iwan Makuch.

Dr. Kost' Lewicki, Petruszewicz, Kiweluk, Winniczuk, Niżankowski, Skwarko, Rożankowski, Kochanowski, Dumka, Sandulak, Sodomora, Krysowaty,

Dr. Kurowiec, A. Staruch, T. Staruch

I n t e r p e l a c y a

pośla Dra Jana Makucha i tow. do c. k. Rządu w sprawie zachowania się c. k. Starostwa w Tłumaczu przy przeprowadzaniu wyborów do Rady gminnej w Nadorożnej.

Włodzimierz Kawecki i tow. z Nadorożnej tłumackiego powiatu wnieśli do c. k. Starostwa w Tłumaczu, następujące przedstawienie:

W sprawie wyborów Rady gminnej w Nadorożnej postępuje naczelnik gminy Michał Szłapak nielegalnie a mianowicie:

1. Pisarz gminny Mieczysław Kaczowski i Pańko Huculak ułożyli spis uprawnionych i listę wyborczą wcale nie podług ustawy, lecz według swojej woli mianowicie spis wyborców ułożono nie według tabeli podatkowej i z kwotami podatkowymi, podanymi w tabeli tylko w dowolnym porządku i z dowolnymi kwotami podatkowymi.

Wielu umarłych umieszczono w spisie uprawnionych, natomiast opuszczono wielu uprawnionych.

Wielu wyborców, którzy z powodu nie rozpisania gruntu powinni być wpisani w jednej pozycji jako jeden głos są rozdzieleni na kilka osób i osobno wpisani.

Odpis listy wyborczej przedłożony c. k. Starostwu w Tłumaczu obejmuje 295 uprawnionych do głosowania, a spis uprawnionych do wyboru wystawiony w gminie do przeglądu obejmuje 332 wyborców.

Wogóle spis uprawnionych do wyboru jest tak mylnie ułożony, że potrzeba go w całości przerobić, albo, ażeby bodaj w przybliżeniu sporządzić go według zasad gminnej ordynacji wyborczej.

Tymczasem naczelnik gminy pozwala przez dwie godziny wyborcy po-

jedynco przeglądać, natomiast nie pozwala przeglądać całej listy więcej uświadomionym wyborcom, którzyby mogli wnieść reklamacye.

Przez resztę dnia chowa listę wyborczą za pas i całkiem zamyka ją przed wyborcami.

Oprócz tego zwraca Michał Szłapak przedłożone reklamacye z pouczeniem, że trzeba je wnosić do Starostwa.

Tego rodzaju postępowanie pisarza gminy, wójta i Pańka Huculaka jest zwyczajnem nadużyciem władzy, za które c. k. Starostwo powinno ich pociągnąć do odpowiedzialności.

Podpisani protestują przeciwko tym nadużyciom wyborczym i żądają od Świetnego c. k. Starostwa wglądnięcia w przedstawione tutaj nadużycia.

Ażeby poprawić wszystkie te błędy, proszą podpisani Świete c. k. Starostwo, raczy zbadać przez swego delegata za dobraniem kilku wyborców z pomiędzy podpisanych wszystkie powyżej wymienione zarzuty, polecić Zwierzchności gminnej w Nadorożnej pod zagrożeniem skutków prawnych sporządzić według zasad gmin. ord. wyb. spis uprawnionych i listy wyborcze wyborców do Rady gminnej w Nadorożnej, polecić wyłożyć nową listę wyborczą na przeciąg 4 tygodni z wyznaczeniem nowego terminu reklamacyjnego, polecić naczelnikowi przyjąć wszystkie reklamacye i przedłożyć je komisji reklamacyjnej do załatwienia i wogóle polecić naczelnikowi postępować przy przyprowadzeniu wyborów legalnie pod zagrożeniem skutków prawnych.

Ze względu na to, że c. k. Starostwo w Tłumaczu nie wydało w tej sprawie żadnych zarządzeń, zapytują podpisani:

Czy Jego Excellencya Pan Namiestnik raczy zbadać przedstawioną tu sprawę i polecić c. k. Starostwu w Tłu-

maczu postąpić według ustawy gminnej i usunąć nadużycia popełnione przy układaniu spisu uprawnionych do wyboru Rady gminnej w Nadorożnej.

Interpelant

Iwan Makuch.

Dr. Kost' Lewicki, Petruszewicz, Kiweluk, Rożankowski, Skwarko, Niżankowski, Kochanowski, Dumka, Sandulak, Sodomora, T. Staruch, A. Staruch, Kurowiec, Winniczuk, Krysołaty.

I n t e r p e l a c y a

posła Dra Makucha i tow. do c. k. Rządu w sprawie załatwienia protestu przez c. k. Starostwo w Tłumaczu przeciw wyborowi Rady gminnej w Delowie.

Przeciw przeprowadzonemu po raz drugi wyborowi Rady gmin. w Delowie powiatu tłumackiego, wniesiono protest po raz drugi.

Przy dopełniających dochodzeniach przy załatwieniu tego protestu, podał przed p. Jakóbem Kulczyckim sekretarzem c. k. Namiestnictwa Stefan Hrycak naczelnik gminy w Delowie i jego brat Bazyl Hrycak nieprawdziwe fakta, a mianowicie, podał, że lista wyborcza nie była wystawioną przez 4 tygodnie i że termin wyborów był ogłoszony w sam dzień wyborów, więc nie na 8 dni przed wyborami Rady gminnej w Delowie.

Powyższe zeznania naczelnika gminy w Delowie są nieprawdziwe, bo na polecenie c. k. Starostwa w Tłumaczu wystawiono listę wyborczą przez 30 dni do publicznego przeglądu, a termin wyboru Rady gminnej był ogłoszony na 10 dni.

Ołeksza Kernycznij i Jakób Cinyk wnieśli do Prezydium c. k. Namiestnictwa we Lwowie przedstawienie sprawy na piśmie i podali świadków, z przesłuchania których okaże się, że zeznania naczelnika gminy są niepra-

wdziwe, a prawdziwe są zeznania Oleksy Kernycznego i Jakóba Cinyka.

Wobec tego podpisani zapytują:

Czy c. k. Rząd poleci wyżej wymienione przedstawienie zbadać przed ostatecznem załatwieniem protestu przeciw wyborowi Rady gminnej w Delowie i pociągnąć do odpowiedzialności Stefana Hrycaka, naczelnika gminy w Delowie, za wprowadzenie władzy w błąd z powodu nieprawdziwych zeznań ważnych faktów?

Interpelant:

Makuch.

Kost' Lewicki, Petruszewicz, Kiweluk, Dumka, Sandulak, Sodomora, Winniczuk, A. Staruch, T. Staruch, Krysołaty, Kurowiec, Rożankowski, Niżankowski, Kochanowski, Skwarko.

I n t e r p e l a c y a

posła Dra Makucha i tow. do c. k. Rządu w sprawie wyborów do Rady gminnej w Janowie k. Lwowa.

Stara Rada gminna w Janowie k. Lwowa, jest gotowa przemienić się w dożywotnią. Jeszcze w 1906 roku skończyła się kadencja, i miały się odbyć nowe wybory, jednak dotychczas sprawa ta odwleka się dzięki sprytowi naczelnika gminy wszechpolskiego żydka i jego syna suplenta gimnazjalnego z Gródka.

Mówią, że ten ostatni ma tak wielki wpływ w Starostwie w Gródku, że dla niego jest niczem odwlec sprawę jeszcze na kilka lat.

Tymczasem ojciec burmistrzuje wcale nie po dżentelmeńsku. Wystarczy, jeżeli chociażby to z jego urzędowania naprowadzimy.

Syn jego „pan profesor“ przyjeżdża często z Gródka do Janowa z wycieczką żydowskich studentów. Ojciec ze staropolską gościnnością przyjmuje ich wystawnie, czem zjednywa sobie sławę, która go ani centa nie kosztuje. Wszel-

kie wydatki na ten cel z dopisaniem swego uczciwego kupieckiego zysku, każe pan burmistrz wstawiać pod zmienioną nazwą, do wydatków gminnych.

Z tem to było tak — że rada powiatowa dowiedziawszy się już raz o tem, wysłała była delegata, ażeby zrobił porządek, lecz ten ugościwszy się sławnym na cały świat janowskim miodem, jaki pan burmistrz sam produkuje, znalazł wszystko w najlepszym porządku a zarzuty donoszących nieuzasadnionymi.

Tego rodzaju negocyacyj państwowe władze polityczne nie powinny tolerować a powinny położyć kres ich panowaniu, jak również ich aranżera.

Wobec tego zapytują podpisani c. k. Rząd:

Czy znany jest jemu fakt bezprawnego urzędowania Rady gminnej i naczelnika w Janowie poza kadencję, czy myśli temu urzędowaniu położyć kres, i co zamierza zrobić, ażeby fakta tego rodzaju na przyszłość nie powtarzały się.

Interpelant:

Iwan Makuch.

Dr. Kost' Lewicki, Petruszewicz, Kiweluk, Winniczuk, Niżankowski, Skwarko, Kochanowski, Rożankowski, Dumka, Sandulak, Sodomora, Krysowaty, Kurowiec, A. Staruch, T. Staruch.

I n t e r p e l a c y a •

posta Dra I. Makucha i tow. do c. k. Rządu w sprawie stosunków szkolnych w Janowie k. Lwowa.

Anomalie, jakie panują w zakresie ludowego szkolnictwa w Janowie k. Lwowa, mogłyby może ująć w jakimś zakazanem galicyjskiem górskim miasteczku, wcale się jednak nie chce wierzyć, ażeby coś takiego mogło się dziać w miejscowości, która zaledwie kilka kilometrów oddalona jest od stolicy kraju.

Opiekunem a zarazem duszą wszelkich janowskich szkolnych nielegalności jest nikt inny jak inspektor Bromiński. Jegoto zasługą jest, że janowska Rada szkolna miejscowa urzęduje już 18 lat pod dyktatem p. inspektora i mimo tego, że jeszcze przed 3 laty wybrano nową radę, nie można się doczekać wprowadzenia jej w urzędowanie. Również należy podziękować panu inspektorowi, że budowa szkoły w Janowie ani rusz nie może postąpić naprzód, chociaż pieniądze na ten cel już dawno są złożone, a tymczasem dzieci szkolne muszą się mieścić w chałupach wynajętych za grube pieniądze u żydów.

Na przykład: I. klasa szkoły żeńskiej, która liczy 56 uczenic, zajmuje izbę w jakiej zgodnie z regułami higieny może się uczyć najwięcej 15. Z tą klasą było tak, że pierwotny kierownik szkoły przeznaczył dla niej wygodną i obszerną klasę, lecz później na interwencyę samego Bromińskiego do tej sali przeniesiono klasę, która wprawdzie liczy mniej dzieci bo tylko 32, ale za to nauczycielka jej swoim polskim szowinizmem sympatyczniejsza jest dla pana inspektora jak nauczycielka I. klasy. Dzięki również polskiemu szowinizmowi cieszą się osobliwszą protekcyą Bromińskiego 2 nauczycielki Tchorzówny. Obie one chwają się tem, że mocno biją dzicci przedewszystkiem ruskie a potem ciągną się po sądach z ich rodzicami. Tutaj przychodzi albo do ugody, albo nauczycielka dostanie jakąś małą karę, a potem radzi rodzicom zabrać dziecko ze szkoły, przyrzekając bezkarność, z powodu czego dużo ruskich dzieci nie kończy szkoły. Obie te damy powinny dawno być przeniesione z Janowa choćby ze względu na ich „romansy“, jakie w mieście wywołują ogólne zgorzenie, a wie o tem już Rada szkolna krajowa z licznych zażaleń, które tam wniesiono.

Podpisani zapytują c. k. Rząd:

Czy znane są jemu powyżej wymienione fakta z zakresu ludowego szkolnictwa w Janowie, czy zechce on usunąć te anomalie i co myśli zarządzić, ażeby takie fakta na przyszłość się nie powtarzały.

Interpelant:

I. Makuch.

Dr. Kost' Lewicki, Winniczuk, Niżankowski, Skwarko, Kochanowski, Rożankowski, Petruszewicz, Dumka, Sandulak, Sodomora, Krysowaty, A. Staruch, T. Staruch, Kurowiec, Kiweluk.

I n t e r p e l a c y a

posła dra Makucha i tow. do c. k. Rządu w sprawie nauczania ruskiego języka w szkole ludowej w gminie Białej powiatu rzeszowskiego.

Koło Rzeszowa 5 km. na południe leżą ruskie gminy Biała i Zalesie, które stanowią jedną parafię.

Gmina Biała liczy około 2000 mieszkańców, ma szkołę 2 klas. o czterech siłach. Nauka prowadzi się w języku polskim według planu dla szkół 4 klasowych ruskich, dzieci jest 156 a polskich 130 (z nauką dopełniającą). Rusini już od kilku lat starają się, ażeby w szkole ich dzieci uczyły się ruskiego języka, chcą ażeby ich dzieci nauczyły się bodaj czytać, ażeby mogły po rusku modlić się i śpiewać w cerkwi.

Gdy przed 10 laty starał się teraźniejszy kierownik szkoły o stałą posadę a nie miał kwalifikacji do nauczania ruskiego języka, inspektor zwrócił jemu podanie i oświadczył, że na tę posadę potrzeba mieć na świadectwie kwalifikacyjnym cenzurę z języka ruskiego, bo Rada szkolna krajowa nie da posady. Nauczyciel uzupełnił język ruski, dostał posadę, lecz Zagrodzki zakazał uczyć po rusku. Na miejsce Zagrodzkiego przyszedł Felkiewicz i zatrzymał status quo.

Gmina Biała wniosła podanie do Rady szkolnej okręgowej jeszcze w gru-

dniu 1911 r., potem urgowała i posyłała deputację.

Wszystkie te jednak starania nie odniosły żadnego rezultatu.

Podpisani zapytują:

Czy wiadome są c. k. Rządowi starania gminy Białej pow. Rzeszów w sprawie nauki języka ruskiego w tamtejszej szkole ludowej i czy myśli zadość uczynić ich uzasadnionym żądaniom.

Lwów, 2. kwietnia 1913.

Interpelant:

I. Makuch.

Dr. Kost' Lewicki, Petruszewicz, Kiweluk, Sodomora, Dumka, Sandulak, Krysowaty, Dr. Kurowiec, T. Staruch, A. Staruch, Winniczuk, Niżankowski, Skwarko, Rożankowski, Kochanowski.

I n t e r p e l a c y a

posła dra Makucha i tow. do c. k. Rządu w sprawie postępowania c. k. Rady szkolnej krajowej we Lwowie przy budowie szkoły ludowej w Czerniejowie pow. stanisławowskiego.

Budowa szkoły ludowej w Czerniejowie, powiatu stanisławowskiego kosztowała 43.735 K 34 h.

Według przepisów obowiązujących miała gmina złożyć na budowę szkoły 120% dodatków do bezpośrednich podatków t. j. złożyć 4173 K 76 h.

Tymczasem gmina Czerniejów aż 22.133 K 34 h. złożyła. Reskryptem z dnia 2. lipca 1910 l. 33502 przyznano gminie Czerniejów bezprocentową pożyczkę w sumie 5000 K. Dotychczas złożyła gmina Czerniejów na spłatę powyższej pożyczki 1000 K a reszta 4000 K dotychczas nie spłacona.

Ze względu na to, że gmina Czerniejów zapłaciła 5 razy tyle, ile na nią przypadało na budowę szkoły, ze względu na dalsze okoliczności, że gmina z powodu budowy erekcyjnych bu-

dyneków poniosła dalszych 12.000 K wydatków, więc nie mogąc spłacić reszty pożyczki 4000 K, wniosła do c. k. Rady szkolnej krajowej we Lwowie prośbę o darowanie reszty pożyczki 4000 K i przeniesienia jej na fundusz krajowy.

C. k. Rada szkolna krajowa nie uwzględniła prośby gminy Czerniejów o odpisanie tej reszty pożyczki 4000 K, chociaż gmina Czerniejów w pełni zasługiwała na to, ażeby jej darować resztę pożyczki 4000 K ze względu na to okoliczność, że ona 5 razy więcej zapłaciła na budowę szkoły, jak na gminę przypadają.

Wobec tego zapytują podpisani:

Czy c. k. Rząd zechce zbadać przedstawioną tutaj sprawę i polecić przychylnie załatwienie prośby gminnej Czerniejów o odpisanie reszty pożyczki w sumie 4000 K zaciągniętej na budowę szkoły.

Interpelant:

I. Makuch.

Dr. Kost' Lewicki, Petruszewicz, Kiweluk, Winniczuk, Rożankowski, Kochanowski, Niżankowski, Skwarko, Dumka, Sodomora, Sandulak, Krysowaty, Dr. Kurowiec, A. Staruch, T. Staruch.

I n t e r p e l a c y a

posła dra Makucha i tow. do c. k. Rządu w sprawie ukarania Mikołaja Bartadyna w Oleszowie przez c. k. Starostwo w Tłumaczu.

Przy sposobności Świąt ruskich Bożego Narodzenia b. r. wybrali się parobcy z Oleszowa tłumackiego powiatu według zwyczaju z kolendą po miejscowych gospodarzach.

Z uzyskanych z kolędy na własną rękę a nie pod firmą „Sicz“ pieniędzy złożyli dobrowolnie sumę 20 K na rzecz miejscowego towarzystwa „Sicz“ do rąk koszowego Mikołaja Bartadyna.

Niepodobało się to miejscowemu wójtowi Kulikowskiemu i ten doniósł

o całej tej sprawie c. k. Starostwu w Tłumaczu. Starostwo zawezwało Mikołaja Bartadyna. Tutaj powszechnie znany ze „sprężystości i trafnego stosowania ustaw, komisarz z feldfebla Maniowski wydał orzeczenie z dnia 5. lutego 1913 l. 2432, którem uznał Mikołaja Bartadyna winnym przekroczenia patentu z 3. listopada 1786 i rozporządzenia gubern. z 7. maja 1788 ust. 2 i zasądził po myśli rozporz. min. z 30. września 1857 l. 198 D. u. p. na karę pieniężną w sumie 20 K na zwrot 20 K do cerkiewnej kasy w Oleszowie.

Przy opisie istoty czynu podano, że obwiniony przyznał a świadek Kulikowski potwierdził, że Kulikowski nie pozwolił młodzieży chodzić z muzyką podczas świąt w nocy po domach, jednak Mikołaj Bartadyn kazał im chodzić mimo zakazu wójta. Przytem nadmienia się, że obwiniony (Bartadyn) zawsze występuje przeciw zarządzeniom wójta i w ten sposób podkopuje jego powagę. Analogia pomiędzy czynem obwinionego i prawną kwalifikacją i zasądzeniem jest wprost niezrównana. Oczywiście, że od p. Maniowskiego trudno wymagać zrozumienia, że tradycyjne kołędowanie nie jest żadnem zbieraniem składek po myśli powołanych patentów. Również trudno jemu zrozumieć, że takie przenoszenie kwoty z kasy siczowej do cerkiewnej, jak on w orzeczeniu nakazał, leży daleko poza granicami jego kompetencji. Dlaczego właściwie należy złożyć tę kwotę do kasy cerkiewnej w Oleszowie a nie łacińskiego kościoła albo kahału izraelskiego w sąsiednim Niżniowie, także nikt nie zrozumie. Dlaczego właściwie zawinił Bartadyn, że chłopcy nie usłuchali wójta i poszli kołędować.

Bartadyn to sobie zwykły człowiek, jak który bądź z Oleszowa. Dobrych zamiarów dla dobra publicznego, trudno jemu odmówić, on nawet kilka razy chciał zarządzić demobilizację, bieda tylko, że nikt nie chciał go po-

słuchać a egzekutywy jemu zabrakło. I zdaje się, że starostwo niepotrzebnie robi go wielkim człowiekiem przypisując mu, że tylko z powodu jego znaczenia i „rozkazu“ chłopcy poszli koleadować.

Jeżeli tłumackie starostwo tak bardzo dba, ażeby nie podkopywać powagi wójta oleszowskiego, to należałoby jemu życzyć, ażeby takich orzeczeń jak najmniej wydawało, bo one pewnie nie przyczynią się do podniesienia powagi samego starostwa.

Podpisani zapytują przeto:

I. Czy znanem jest Wysokiemu Rządowi orzeczenie c. k. Starostwa w Tłumaczu z dnia 5. lutego 1913 l. 2432, którem zasądza Mikołaja Bartadyna na karę pieniężną 20 K.

II. Czy myśli Wysoki Rząd uchylić to nielegalne orzeczenie.

III. Co zamyśla Wysoki Rząd uczynić, ażeby tego rodzaju orzeczenia na przyszłość nie były wydawane.

Interpelant:

I. Makuch.

Dr. Kost' Lewicki, Petruszewicz, Kiweluk, Winniczuk, Niżankowski, Skwarko, Kochanowski, Rożankowski, Dumka, Sanlulak, Sodomora, Krysowaty, A. Staruch, T. Staruch, Kurowiec.

I n t e r p e l a c y a

posła Sodomory i towarzyszy do c. k. Rządu w sprawie wyborów gminnych w gminie Wolica powiat Trembowla i nadużyć tamtejszego wójta.

Gmina Wolica powiatu Trembowla jest polem eksploatacji i wyzysku dla tamtejszego wójta Walentyna Nogi i pisarza Maryana Kossowskiego, by dłużej utrzymać się przy władzy i wyzyskiwaniu; on już po raz drugi zaprotestował legalnie przeprowadzone wybory gminne. Najgorszem jest to, że on wykorzystuje nędzę włościan i tak:

Teraz przyznawano rodzinom powołanych rezerwistów zasiłki, to wójt z pisarzem brali po 3 kor. za wystawienie druków o zapomogę, a gdy przyznawano zapomogi, brali jeszcze po 2 kor. na jakieś stemple, a po 1 kor. za swój podpis. I tak w powyższy sposób pobrał wójt z pisarzem pieniądze od:

- 1) Karoliny Gnisan,
- 2) Anny Malinowskiej,
- 3) Anny Kret,
- 4) Anastazyi Hrycyszyn,
- 5) Józefy Kruszelnickiej,
- 6) Anny Kobylniak,
- 7) Karoliny Magis.

Jeden ten fakt kwalifikuje tego wójta do kryminału.

Wójt Walenty Noga wniósł podanie do Starostwa o zapomogę dla Anny Kobylniak na utrzymanie przebywających już dłuższy czas w Ameryce dwóch jej córek. Otóż podanie do Starostwa wniósł fałszywie, bo nie zgadza się z prawdą, a jeżeli Anna Kobylniak otrzymała z urzędu podatkowego zapomogę, to otrzymała to za łapówkę wypłaconą wójtowi.

Zapytujemy więc c. k. Rząd:

- 1) Czy kiedy skończy c. k. Rząd sprawę gminnych wyborów w Wolicy.
- 2) Czy zarządzi c. k. Rząd bezwzględne usunięcie wójta Walentego Nogi z urzędowania i czy wyda go za powyższe nadużycia sądowi karnemu.

Interpelant:

M. Sodomora.

Dr. Kost' Lewicki, Kiweluk, Kochanowski, Niżankowski, Skwarko, Krysowaty, Makuch, A. Staruch, Sandulak, Dumka, T. Staruch, Petruszewicz, Winniczuk, Rożankowski, Kurowiec.

I n t e r p e l a c y a

posła Dumki i tow. do Wysokiego Wydziału krajowego w sprawie komunikacji pomiędzy wsiami Sadzowa, Głę-

